

viju, ki se je jezil, da nam ne more do živga.

Nekoliko smo se pomudili v Tolminu pri kozarec piva, potem pa hajdi k zborovanju! Potem, ko je tov. in predsednik Rakovšček pozdravil navzoče in še posebno pokadil nam, ki smo se „prifurali“ od daleč, je predaval tov. Kutin: Odstotni računi v naši šoli. Prav nazorno in razumljivo nam je pojasnil razne kombinacije teh računov in metodno postopanje, za kar smo mu hvaležni. Želimo bolj pogostoma takih predavanj; tov. Kutina prosimo, da bi se večkrat potrudil, ker mlajši še ne moremo nastopati, starejši se pa izgovarjajo, da nimajo časa.

Tov. Rakovšček je priporočal stanovsko organizacijo in razložil, katera učit. društva imamo. Rekel je, da se jih veliko le premalo zanima za društva. Zato pa se mora učiteljsko navdušiti in se bolj številno zbirati na občnih zborih. — Prebral je pravila za podporno učiteljsko društvo, a se o teh ni sklepalo zaradi n-kih pomanjkljivosti. Odboru se naloži, da jih popravi v sporazumu z goriškimi tovariši.

Za delegate k „Zavezi“ smo izbrali tov. Stresa, Kutina in Rodeta, ki so se izjavili, da pojdejo v Maribor.

Zborovanja se je udeležilo 23 članov, med njimi 5 gospodičen. Žalostno, da najbližjih po večini ni bilo. Našega nadzornika ni bilo blizu, pač pa g. komisar Vodopivec.

Zborovanje je bilo prav poučljivo in lepo, pa vendar smo pričakovali pojasnil o različnih dogodkih zadnjih časov in kar je društvo ukrenilo, pa ni bilo nič. Vendar smo potem zvedeli, da je uložilo pritožbo proti grdemu ravnanju z učiteljsvom na okrajni in dež. šolski svet. Ne vem, zakaj se teh reči ne pove vsem pri obnem zboru? Gotovo bi vsi soglasno odobrili, da je odbor odločno branil učiteljske koristi. Predsednika in odbor prosimo, naj nam v „Učit. Tov.“ pojasnijo te zadeve, ki zanimajo vse učiteljsvo in oddaljeni nič ne zvemo.

Zaradi velikega števila ljudi, ki so po gostilnah v nedeljah, smo kosili v dveh gostilnah, potem smo se zbrali pri Modrišanu, kjer je bilo prav živahno. Škoda, da so „Graparji“ prežgodaj odšli. Tovariš, ki nas je povabil na vino in „kobe“, naj pa ne bo hud, da smo mu pobili rešetno jajc — ponev, ker ga nismo dočakali za pozdrav. Lič.

Srednješolski vestnik.

**** Mestno realno v Idriji prevzame država dne 1. septembra t. l.**

**** Na c. kr. ženskem učiteljskem v Gorici se bo vpisavalo v I. tečaj 28. in 30. junija t. l. od 9. do 12. ure dopoldne.** One, ki nameravajo vstopiti, se imajo predstaviti ravnateljstvu s svojimi starši ali njihovimi namestniki in se imajo izkazati s krstnim listom, zadnjim šolskim izpričevalom in, ako letos niso obiskovale šole, tudi z navedenim izkazom ter zdravniškim izpričevalom. V višje tečaje se ne bo sprejemalo novih gojenk.

**** Poučno potovanje učencev realne gimnazije v Zagrebu.** Dne 19. t. m. odidejo učenci 7. razreda realne gimnazije v Zagrebu pod vodstvom prof. Srk. lja na poučno potovanje v Švico. Hrvaška deželna vlada je dovolila v ta namen podporo 2000 K. Učenci potujejo preko Zidanega mosta, Maribora, Franciscusa in Inomosta v Genf. — Tako na Hrvaškem. Pri nas je seveda drugače, kjer ni nikjer in nikoli denarja za take koristne namerne!

**** Gledališka predstava slov. srednješolskega dijaštva v Gorici.** Slov. srednješolsko dijaštvo je priredilo gledališko predstavo s Finžgarjevim igrokazom „Divji lovec“. Prireditev se je vršila v dvorani „Trgovskega doma“.

**** Koprsko učiteljske.** V proračunskem odseku je izjavil naučni minister grof Stürckgh, da se reši vprašanje slovenskega koprškega učiteljskega najbrže kmalu, in sicer tako, da se prihodnje šolsko leto ne začne več v Kopru.

Književnost in umetnost.

Planinske cvetke v podobah. 97 barvnih podob s slovenskim, nemškim in latinskimi imenoma. Izdal in založil L. Schwentner v Ljubljani. Cena 80 h, po pošti 90 h. — Knjiga z živobojnimi, pestrimi slikami bo dobro služila spoznavanju bogate planiske flore. Toplo priporočamo! — V istem založništvu sta že prej izšli dve podobni knjižici enakne cene: „Metulji“ in „Hrošči in žuželke“. Opozarjamo obenem tudi na ti dve!

Omladina je edino slovensko napredno dijaško glasilo. Stane na leto za nedijake 4 K (za učitelje 3 K).

Opozorjamo nanjo tembolj, ker se je z aprilom začel novi letnik. Podpirajmo delovanje naših akademikov, zakaj brez gnotne pomoči izven dijaških krogov se vsa ta hvalevredna stremjenja ne dajo izvršiti. In kolike važnosti je, da imamo protiutek proti glasilu klerikalnih študentov, ki s svojim pisanjem zastruplja dijaške vrste. Omladina prinaša izborne članke znanstvene in informativne vsebine. Nekaj posebnega bo junjska njena številka, ki prinese kot prilogo na

umetniškem papirju izvršeno reprodukcijo krasne Prešernove plakete, ki jo je izvršil mlad slovenski umetnik A. Sever, član „Slovenije“ na Dunalu in katere original je kupil Kranjski deželni muzej.

Ta plaketa je nekaj posebnega za Slovence, ker je prvi umetniški izvod te vrste. Kot reprodukcija v Omladini izide plaketa v naravni velikosti (19 cm v premeru). Omladina pa izda še posebej tekom tega meseca plaketo v kronski velikosti v srebru in bakru, ki bo lahko služila kot najlepši slovenski narodni znak. Ko plaketa izide, opozorimo slov. občinstvo še posebej nanjo.

V Omladinski založbi izhaja tudi Znanstvena knjižnica. Kot prvo delo izhaja Miselni razvoj evropskega človeštva od znanega češkega učenjaka prof. Drtine. Delo bo obsegalo vseh skupaj 6 snopičev, in sicer izide zadnji snopič že v najkrajšem času. Do ta čas je cena celemu delu še nizka, namreč 4 K 20 h, potem se bo primerljivo zvišala. Lahko se plača tudi vsak zvezek posebej.

Znanstvena knjižnica bo prinašala poljudne znanstvene publikacije slovenskih, slovanskih in tujih znanstvenikov. Znanstvena knjižnica je za Slovence velike važnosti, ker stremi na eni strani za popularizacijo vede na drugi pa vrši znanstveno pripravljalo delo za slovensko vseh učilišč. Dolžnost je torej vsakega Slovenca, da naroči Znanstveno knjižnico in tako pomore neposredno sam pomagati pripravljalnemu delu za bodočo slovensko univerzo v Ljubljani. Naročila za Omladino, kakor tudi za Znanstveno knjižnico sprejema upravnništvo Omladine v Ljubljani, Breg šte. 12.

Politiški pregled.

*** Vlada s 4 glasovi.** Bienertova vlada je dobila pri glasovanju o Šusterskičem predlogu 4 glasove večine. Predlog je torej odklonjen in vlada je „rešena“. Le da je rešitev tako problematična, da živ krst ne bi hotel več poizkušati svoje sreče s tako večino, ki v petih minutah lahko skopni in s katero se ne da niti sestaviti, kaj še le izvrševati kakršenkoli vladni program. — Odličen član soc. demok. stranke je po glasovanju dejal: „Ako bi bila vlada minoli petek ostala z 20 glasovi v manjšini, bi bila lahko rekla, da je to goli slučaj, danes ima pa črno na belem, da jo je rešilo poraza pet ministrov in predsednik žbornice.“ — „Den“ piše: „Taka vladna večina nima pravice biti ponosna na svoj uspeh, ker si je sigurno svvesti, da je morala zadušiti v sebi zadnje ostanke morale in vesti, da je dovolila protizakonito koncesijo oderuskemu izsesavanju ubogih bosansko hercegovskih kmetov samo, da obvaruje vladno graje.“

*** Deželni zbor goriški bo razpuščen.** Kakor poročajo z Dunaja, se je ministrstvo, ker je izključeno vsako sporazumljenje med deželnozbornimi strankami, odločilo za razpust goriškega deželnega zbora v najkrajšem času. Nove volitve se bodo vršile jeseni.

*** Boj za samoslovenske ulične napise v Ljubljani končan.** Upravno sodišče je 9. junija razpravljalo o pritožbi dr. Egerja in prof. Binderja proti odloku deželnega odbora kranjskega, ki je zavrnil pritožbo ljubljanskih Nemcev proti samoslovenskim uličnim napisom v Ljubljani. Pri razpravi je zastopal deželni odbor kranjski deželni odbornik dr. Ivan Tavčar. Upravno sodišče je zavrnilo pritožbo. Po odločitvi deželnega odbora je bila pritožba na upravno sodišče sploh brez pomena, ker je to že opetovano razsodilo, da ni kompetentno.

*** Zatirano nemštvo.** V državnem proračunu za 1909 so zanimive postavke o nemških državnih ljudskih šolah na Primorskem. V Trstu ne vzdržuje država nič manj ko tri ljudske šole, od katerih je ena združena tudi z ljudsko šolo z deklice. Za vzdrževanje teh treh ali, bolj rečeno, štirih nemških ljudskih šol je postavljen v državnem proračunu za 1909. znesek 301.985 K. V Trstu je po uradnem šteju vsaga skupaj 8880 Nemcev, v omenjene nemške šole zahaja 2908 otrok, od katerih je samo 901 otrok prijavi nemščino kot svoj materni jezik; 2007 otrok je torej slovenske in italijanske narodnosti. Slovencev v Trstu (v mestu) je nad 30 tisoč in tem ne daje ne mesto ne država nobene ljudske šole. Po tridesetletnem boju je baje prevzela država šolo družbe sv. Cirila in Metod na svoj račun, v državnem proračunu za 1909 pa ni še nobene postavke o tem.

*** Kulturni boj na Francoskem.** Pravosodno ministrstvo je imetje cerkve v Hesdinu v departementu Pas de Calais izročilo katoliški bogočastni družbi, ki so jo osnovali nedavno temu vkljub prepovedi papeževi. Katoliški listi ostro protestirajo proti tej odredbi ministrov, ker je v nasprotju z zakonom o ločitvi.

*** Vojna dolžnost kristjanov v Turčiji.** Kristjani v Turčiji so bili dosedaj osvobojeni vojaške dolžnosti, a so morali za to plačevati vojaško takso. Po proglašeni ustavi pa bi morali tudi kristjani vršiti svojo dolžnost. Ta zakon pa dosedaj še ni bil ustanovljen. Ker se temu upirajo fanatični Staroturki. Kristjani so se sedaj uprli ter nečesto več pla-

čevati vojaške takse, marveč zahtevajo, da se takoj odobri zakon, ki razteza vojno dolžnost tudi na kristjane. Te dni je tudi veliki vezir naznanil zborecni, da ji tekom 14 dni predloži načrt zakona o vojni dolžnosti kristjanov.

*** V varstvo nezakonskih otrok.** Na Norveškem so sprejeli zakon v varstvo nezakonskih otrok. Nezakonski otroci dobe odslej ime nezakonskega očeta, če se dokaže očetovstvo pred porodom otroka. Nezakonski oče je dolžan 4 mesece pred porodom in 2 meseca po porodu skrbeti za mater svojega otroka, otroku pa se podaljša pravica na alimentacijo od strani nezakonskega očeta do 16. leta.

*** Češki deželni odbor je sklenil,** da najme za tekoče izdatke 10 mil. kron posojila. Koliko od tega pride na učiteljsvo?

*** Socialno-demokratska stranka v Bosni** ima dne 28. in 29. junija v Sarajevu svoj zbor. To je prvi redni zbor stranke, ki se je šele po aneksiji smela imenovati s pravim imenom, dočim se je moralo prej tudi politično delo, kolikor je bilo sploh mogoče, rešiti pod firmo „Delavske zveze“. Na tem zboru se bo stranka konstituirala. Dne 27. junija ima „Radniški savez“ (strokovna zveza) svoj zbor.

Jubilejski dar.

Učiteljsvo — sebi! Izkupček za Janko Žirovnikove „Narodne pesmi“ 165-92 K; tov. Julij Slapšak iz Vodice 2 K; tov. Angela Troštova iz Vodice 2 K; tov. Fran Verbič iz Slavine 5 K; tov. Simon Vodenik iz Sv. Jurja ob Pesnici 3 K; Jakobina iz Ljubljane 2 K; skupaj 179-92 K, zadnjič izkazanih 771 86 K; doslej darovanih 951-78 K. Bog plati!

Vestnik.

Učitelj — poslanec. Dne 13. t. m. so se vršile volitve v tržaški mestni (deželni) zbor. Med drugimi slovenskimi kandidati je bil izvoljen s 1753 glasovi tudi Stipe Ferluga, šolski voditelj na Opčinah. Veselo se te zmagi, vrlemu tovarišu in prijatelju presrečno čestitamo!

Slov. učiteljsvo v resno uvaževanje! V sobotnem „Slov. Narodu“ je priobčen dopis iz Spod. Štajerskega: Učiteljsvo je postavno koncedirano zastopstvo po svojih zaupnikih v okrajnih šolskih svetih. Izvoliti si imajo občasno te zaupnike ob posebnih, uradno v to določenih skupščinah. A izvoljenci imajo biti prej potrjeni po deželnem šolskem svetu, preden nastopijo svojo funkcijo. Kaj se to pravi ob naših razmerah na Štajerskem, o tem ni treba kaj dosti izgubljati besed! — Nemški naš slavni deželni šolski svet dobi kmalu prevtezo, da zavednemu slovenskemu učitelju, ki je izvoljen učiteljskim zastopnikom, odreče — potrdilo. . . . To smo videli pred več leti pri Ant. Brezovniku, sedaj vpokojenem učitelju v Vojniku, in v najnovejšem času pri tov. Ar. Gradišniku, nadučitelju v Celju. Čudno pri obeh pa je bilo to, da sta vč let lahko bila zastopnika svojih učiteljskih tovarišev v šolskih korporacijah, a potem pa ne več! Seve, upoznali so ju — sistem je bil nakrat proti njima. Je že tako pri nas v blaženi Štajerski! Kaj pomaga, če je izvoljenec res zaupnik učiteljsva! Menda ravno to ni prav. Vladna oseba ga ne mara; ergo: proč z njim! Potom svoje organizacije naj torej izposluje, da poslovanje legalno izvoljenega učiteljskega zastopnika in zagovornika v okrajnih šolskih svetih poslej ne bo več odvisno od potrjenja vrhovne deželne šolske oblasti! Zakaj sicer je to zastopstvo povsem iluzorno! — Dokler učiteljsvo tega ne izvojuje, ostane vse njega zastopstvo v okrajnih naših šolskih svetih sploh jako problematiško veljave. Zato pa intenzivno na tozadevno delo. Slovensko-štajerska učiteljska „Zveza“ naj krepko podpre štajerski učiteljski „Bund“, da on v tem oziru čvrsto nastavi vod ter že enkrat odpravi to ves učiteljski stan oškodujočo anomalijo ter ustvari nekaj — stalnega. Cuique iura! — Temu nasproti piše tov. A. Brezovnik v ponedeljkovi šte. „Slov. Nar.“ to-le: „Ko me je učiteljsvo izvolilo za svojega zastopnika, je takratni okr. šolski svet celjski (sedel so tedaj v njem sami naši najstrupenejši narodni nasprotniki: dr. Glantschnigg, dr. Schurbi, Zotti, nadzornik Ambroschitz itd.) protestiral proti moji izvolitvi ter zagrozil v Gradec dež. šolskemu svetu, da, če mene potrdi, odložijo vsi svoje mandate. Tak strah so imeli ti „mogočni nemški gospodje“ pred ubogim slovenskim učiteljem! Da bi torej ne nastal tak konflikt, je dež. šolski svet vkljub moji dvakratni izvolitvi žrtvoval mene in me ni potrdil. Ko pa je prišel okr. zastop celjski v slovenske roke, izvolil me je ta l. 1893 kot svojega zastopnika v okr. šolski svet, v katerem delujem še do danes. Vsekdar me veselil, če se obrne ta ali ona korporacija, ta ali oni tovariš v tej ali oni zadevi do mene. Od vseh oblastnih popolnoma neodvisen lahko delujem sedaj po svojih najboljših močeh in po svoji najboljši volji v korist in prospetu šolstva in svojih ljubih učiteljskih tovarišev.“

Letnino za učiteljski konvikt: tov. Ivan Matelič iz Hudejuzine na Tolminskem; tov. Josip Rainer iz Zgornje Polskave. Bog plati!

Žirovnikove Narodne pesmi za šolsko mladino bodo izšle v drugi pomnoženi izdaji v treh zvezkih. Rokopis se je predložil deželnemu šolskemu svetu, oz. ministrstvu v odobrenje.

Engelbert Gangl: Zbrani spisi za mladino. I. zvezek. Pripovedni spisi. Tako je naslov tretjemu zvezku mladinske knjižnice, ki jo izdaja Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta. Krasna knjiga v vsakem oziru, ki dela čast pisatelju in slovenskemu učiteljsvu.

Šolska vodstva prosimo, da vplivajo na starše naše pridne šolske mladine, da obdarujejo svoje otroke ob sklepu šolskega leta z Rapetovim, Slapšakovim in Ganglovim zvezkom. Vsak zvezek lično vezan, velja samo 1 krono.

Šolarski izlet v Škofjo Loko so priredili trije razredi I. mestne šole dne 15. t. m. Pokazalo se je, da so celodnevni izleti na deželo veliko bolj praktični in zabavni, kakor pa običajna vsakoletna procesija na Rožnik.

Ljubljanski tovariši, ki bi poučevali prihodnje šolsko leto na strokovni obrtni nadaljevalnici za mehanske tehniške obrtni na I. mestni šoli, naj se zglašujejo z nekolekovanoprošnjo in z dokazilom strokovne izobrazbe pri šolskem vodstvu. Oddati bo 63 ur.

Iz dunajskega tečaja za vzgojo slaboumih otrok se nam piše: Pouk je zelo podoben pouku v gluho-nemnicah, ker je skoraj prav tako urejen; razlika je le ta, da v gluho-nemnicah otroci ne slišijo, so pa duševno razviti in dovzetni za vsako stvar. V tem tečaju so pa otroci duševno zelo težko pristopni znanstvu, telesno navadno slabo razviti ali pa pohabljeni. Otroci slišijo dobro, a so za pravičen govor skoraj tako težko pripraviti kakor gluho-nemni. Pouk je zelo mučen in kdor nima izkušnje o pouku slaboumnežev, si niti predstavljati ne more, kakšni reveži so ti otroci. Pa, kako bi si to mogli predstavljati, saj se tudi pri nas ni nihče zmenil za te reveže, dokler niso prišli, oziroma ne pridejo v hiralnico, blaznico, ali v jetnišnico! V Avstriji imamo 21 pomožnih šol s 40 razredi za vzgojo slaboumih otrok. Na vseh teh šolah ima 16 učnih oseb strokovni izpit za slaboumne otroke. Izmed teh jih je na Dunaju 10. Učnih ur na teden imajo te šole navadno 20 do 25 in na eno učno osebo pride 20 do 25 otrok. Vse te šole obiskuje 637 otrok. — Zavodov za slaboumne otroke je v Avstriji 18, z devetimi strokovno izobraženimi učitelji in 1231 otroci.

Prvi češki kongres v prospeh pomožnega šolstva za duševno manjnadarjene otroke. Precej razvito je pomožno šolstvo za duševno manjnadarjeno mladino na Češkem, in tu kažejo Čehi zopet pot avstrijskim narodom, kako se dela v prospeh človeštva. Dne 27., 28. in 29. t. m. se vrši v Pragi shod v prospeh šolstva in povzdigo vzgoje duševno manjnadarjene mladine. Dasi je shod otvorjen tik po prenehanju dunajskega tečaja, je bil vendar že nameravan pred njim in ni smatrati ga le kot posledica tega tečaja. Referiralo se bo deo stanju, vzgoji, pouku, šolstvu itd. duševno manjnadarjene mladine. Delovalo se bo deo na to, da se med češkim narodom organizuje pomožno šolstvo, v kar bo deo gotovo velezanimiv ref rat udeležena dunajskega tečaja — Čeha — strokovnega učitelja na pomožni šoli F. S e d l á č e k a : „O organizaciji pomožnih šol.“ —m—

Pomožne šole za duševno manjnadarjene — nenormalne otroke. Da se osnujejo po vsej Avstriji pomožne šole za duševno manjnadarjene otroke in se da tudi abnormalnemu otroku priložnost izobraziti se potom šole, je ministrstvo za bogočastje in nauk otvorilo na Dunaju tečaj v svrhu izobrazevanja učiteljsva o metodi pouka in vzgoji duševno manjnadarjenih otrok. Slavnostna otvoritev prvega tečaja se je vršila dne 3. t. m. po ministrjalnem svetniku dr. Heinzu, v navzočnosti c. kr. dež. šol. nadzornika dvornega svetnika dr. Rieglerja in predsednika društva „Fürsorge der Schwachsinnigen und Epileptischen“, barona dr. A. pl. S p i n e t t e r j a. Vodstvo tečaja je prevzel cesarski svetnik in okrajni šolski nadzornik A. Fellner. Tečaj bo deo trajal do 27. t. m. Poučuje se na pomožni šoli v Anastasius Grünasse v XVIII. okraju, na kateri poučujejo strokovnjaki na tem polju, ki tudi predavajo in obenem pojasnujejo posamezne predmete praktično z učenci. Šolo vodi strokovnjak in izvršten pedagog H. Schiner, kateremu skrbno pomagata zaslužna moža na tem polju vzgoje, učitelj L. Miklas in E. Lorenz. Pomožna šola ima štiri razrede z več oddelki. Predava se o sledečih predmetih: H. Schiner: „O metodi pouka pri duševno manjnadarjeni mladini.“ — A. Fellner: „O oskrbi in vzgoji duševno manjnadarjene mladine.“ — L. Miklas: „O stanju in zgodovini pouka duševno manjnadarjene mladine, kakortudi o lituraturi z ozirom na pomožno šolstvo.“ — E. Lorenz: „O učilih na pomožnih šolah.“ — Dr. E. Raiman: „O bistvu, vrsti in raznih oblikah duševno manjnadarjenih otrok.“ — Dr. E. Lazar: „O hibah govorjenja z ozirom na pouk v branju.“ — H. Witzmann: „O oskrbi in delu duševno manjnadarjenih otrok v zavodih.“ Poleg predavanj so pa vsak dan tudi hospita-